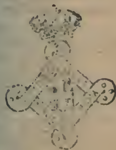
THESES
THEOLOGICÆ
ADVERSUS
ANTI-THESES
OPPOSITAS
Nuperis Thesibus nostris Theologicis,
ID EST,
ARTICULIS THEOLOGORUM LOVANIENSIUM
Exhibitis Illustrissimo ac Reverendissimo Domino
Archiepiscopo Mechliniensi.

QUAS
PRÆSIDE
EXIMIO VIRO DOMINO AC MAGISTRO NOSTRO
GUMMARO HUYGENS LYRANO,
DEFENDET
FRANCISCUS JACOBUS VIVIEN Bruxellensis.
In Collegio ADRIANI VI. Pontificis die 20. Augusti 1685.

LOVANII,
Typis GUILIELMI STRYCKWANT sub aurea Lampade.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Superiori mense exhibuimus Theses Theologicas, quarum hic est titulus : Theses Theologicæ, id est, Articuli Theologorum Lovaniensium exhibiti Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Archiepiscopo Mechliniensi causâ Concordiæ ineundæ cum RR. PP. Societatis JESU *& aliis.*

Continent illæ Præfationem ad Lectorem, in qua enarratur, quâ occasione, quo fine, quâ formâ, quo demum successu coram Illustrissimo Domino Archiepiscopo nostro Mechliniensi inter PP. Societatis, & Theologos Lovanienses illic nominatos, initus sit contractus collationis habendæ super dogmatibus, tum istorum Patrum, tum Lovaniensium; illis puta dogmatibus, quæ a parte alterâ præ cæteris impugnantur.

In nuperis Thesibus expressimus magno candore istos nostræ doctrinæ Articulos, quos Patribus Societatis, ac aliis quibusdam magis displicere existimavimus.

Adversùs istas Theses nostras, paulò post à PP. Societatis editæ sunt Anti-theses ad Theses Theologicas seu Articulos exhibitos Illustrissimo ac Reverendissimo D. Archiepiscopo Mechliniensi causâ prætensæ Concordiæ, ineundæ cum PP. Societatis JESU & aliis.

Porrò in hisce Anti-thesibus R. P. LIBERTUS DE PAPE *Rector Collegii Societatis* JESU *Bruxellis, qui cum Doctore* HUYGENS *contractum collationis habendæ inierat, testatur his verbis :* Assensi in illum Conferentiæ modum quem Præfatio dicta memorat (*intelligit Præfationem Thesibus nostris superiori mense defensis præfixam*) *& addit* nisi quod à veritate alienum est, quod illic adstruitur, de Conditionibus Conferentiæ nihil istic tactum fuisse.

Contractus, cujus in dictâ nostrâ Præfatione & hic iterùm fit mentio, ita sonat : Pars utraque scripto tradet Illustrissimo Domino Archiepiscopo illas suas sententias, quas à parte altera novit impugnari : quæ deinde per Illustrissimum Dominum alteri parti communicabuntur, eo fine ut hæc contra replicet : postmodum pars utraque in defensionem suarum sententiarum duplicet; & postea, si opus, procedatur ad Quadruplicam, & denique ad Collationem verbalem. Quibus omnibus peractis, si ad Concordiam nondum fuerit ventum, missis actis ad S. Sedem ultima illinc decisio expectanda erit. *Additum fuit*, utrique parti licitum fore interrogare alteram de Articulis non expressis, num eos teneat : sique pars interrogata Articulos petitos à se teneri responderit, ei incumbet eosdem cum aliis scripto traditis sustinere ac defendere.

dere. Si vero responderit, illos à se non teneri, nulla et super illis Articulis moveri poterit quæstio aut molestia.

Admittit ergò R. P. DE PAPE, *quod contractus istâ formâ fuerit coram Illustrissimo revera initus : quare super hac re nulla manet contendendi causa : secus de conditionibus, de quibus se locutum asserit his verbis* : Conditiones quædam postulari possent à partibus.

Istam igitur dicti Patris assertionem primâ harum Thesium Conclusione duos per paragraphos evertemus.

In secundâ Conclusione inferemus ex primâ quædam corollaria.

Tertiâ ostendemus, quod Anti-thesium Author nullo jure indicet Illustrissimum Dominum Archiepiscopum voluisse in sæpius dicta collatione agere judicem ; quodq́ nullo jure, præteritis Articulis nostris Illustrissimo exhibitis, & per nos signatis, novos neque exhibitos neque signatos, veluti à Doctoribus HUYGENS *&* VAN VIANÉ *traditos, producat, ut eos oppugnet.*

Ex quartâ Conclusione patebit, quantâ æquitate nitatur contractus hîc iterum expressus ; modo tamen absit omnis conditio, per quam ejus executio foret impedienda.

Per quintam Conclusionem invitantur RR. PP, & alii à nobis dissidentes, ut contractum illum, prout jacet, adimpleant ; cum ille sit talis, ut etiamsi initus non fuisset, iniri equidem, ut putamus, deberet à quibusvis Theologis concordiam & pacem sincerè amantibus.

Sextâ denique Conclusione ostendetur, quod dicti PP. non possint se excusare, quo minus toti Theologorum orbi notas faciant suas sententias (si contra conventionem detrectent exhibere Archiepiscopo) sicus Lovanienses non fuerunt veriti publicare suas.

CON-

Evertitur assertio R. P. DE PAPE de conditionibus adjiciendis modo conferentiæ sive contractui de conferentia habenda inter PP. & Theologos Lovanienses.

§. 1.

Ex dictis Illustrissimi Domini Archiepiscopi & actis in secunda Collatione convincitur; quod assertio R. Patris DE PAPE non subsistat.

Ontractus, quem in harum Thesium præfatione ad verbum (sicut in præfatione Thesium anteriorum) exprimimus iterum, juxta adhortationem Illustrissimi D. Archiepiscopi Mechliniensis initus fuit die 27. Feb. hujus anni inter R. Patrem DE PAPE Collegii Bruxellensis Rectorem & Doctorem HUYGENS solo Illustrissimo D. Archiepiscopo nostro præsente: idque, ut affirmat Doctor HUYGENS, *absolutè & sine ullis conditionibus*, vi quarum liceret Patribus antè traditionem suorum Articulorum exigere aliqua veluti præliminaria: negat R.P. DE PAPE, prætendens, uti credo, me errore aliquo facti prolapsum esse: ego ex adverso non me, sed ipsum erraſſe dico.

Quare constanter nego, quod, ut prætendit R. P. DE PAPE, post contractum initum fuerint sive ab Illustrissimo Domino Archiepiscopo, sive à me admissæ ullæ tales conditiones; clare istud, nî fallor, patebit ex subsequenti Historia.

Præter collationem, de qua superiùs locuti sumus, habita est alia 16. Aprilis hujus anni inter RR.PP. DE PAPE & LE DENT ex una, & Doctores HUYGENS & PASMANS ex altera parte, rursus coram Illustrissimo Domino Archiepiscopo, qui Patribus istis volentibus ante traditionem suorum Articulorum scripto responderi ad quædam præliminaria, in hac secunda collatione dixit ac sæpius repetiit: *sine conditione, simpliciter*, & *ne verbo quidem facto de præliminaribus* initum esse contractum, vi cujus deberet pars utraque tradere alteri Articulos suæ doctrinæ: ad quæ subinde responsum à Patribus: *ita quidem; sed pro meliori & certiori successu judicavimus consultum ut præliminaria præmitterentur.* Subinde R. P. LE DENT negabat *contractum fuisse initum* addens: *Pater Rector non potuit contrahere sine commissione.* Doctor HUYGENS similiter urgebat, quod fuisset *pactum, data fides*, &c. *sine ulla conditione*: Patres econtrà quærebant varia effugia, nihil hactenus loquentes de conditionibus, ut jam prætenditur, admissis; etsi Illustrissimus Archiepiscopus, & Doctor HUYGENS toties Patribus objecerint, quod contractus sit initus *absolutè, simpliciter, sine ulla conditione.*

Post hæc Doctores Lovanienses ad singula præliminaria responderunt viva voce: quibus omnibus peractis, delapsus iterum est sermo ad *pactum* initum *sine conditione ulla.* Et tandem post hæc omnia objecit P. DE PAPE quod D. HUYGENS probè nosset, aliquas admissas esse conditiones. Respondit Doctor HUYGENS: hasce scilicet, nec alias esse à se admissas. *Primò quod ubi partes mutuo tradidissent suas doctrinas, posset utraque contra alterius doctrinam replicare, duplicare, usque ad Quadruplicam. Secundò, si pars altera putaret à parte adversâ quidpiam doceri, quod in scripto non comprehenderetur, & tamen pars comprehendendum judicaret, posset pars à parte petere; num id teneret, quodque semel admisisset, tamquam suum haberet, & utrimque id candidè exprimeretur; & denique tertiò, si pars parti non satisfecisset omnia ad Vrbem mitterentur.*

Hæc ex Adversariis nostris descripsimus, quæ ne memoria falleret, Doctores HUYGENS

ſcripſerunt, & non multo poſt tempore, coram Illuſtriſſimo Domino Archiepiſcopo relecta ſunt priuſquam Anti-theſes eſſent editæ. Hinc videre licet ſequentia.

Primò; quod Illuſtriſſimus Dominus Archiepiſcopus non ſemel, ſed ſæpius aſſeruerit, contractum coram ſe eſſe initum *abſolutè, ſine ejuſmodi conditione.*

Secundò, quod idem affirmaverit Doctor HUYGENS.

Tertiò, quod Patres primò quæſiverint varia effugia, ut Illuſtriſſimo Domino, & Doctori HUYGENS iſta conſtanter affirmantibus, aliquo ſaltem colore reſponderent, non faciendo hactenus mentionem *conditionum.*

Quartò quod R. P. DE PAPE tunc demum fecerit mentionem *conditionum*, quando anteriora ſua effugia vidit eſſe irrita; debuiſſet autem mox in initio hujus ſecundæ collationis de *conditionibus* iſtis loqui, ſi quales vult, fuiſſent admiſſæ.

Quintò, quod ſermo de *conditionibus* iſtis valde obiter ſit injectus, & per reſponſa mea mox ſuffocatus, ita ut crederem ipſummet P. DE PAPE admittere, quod de *conditionibus* vel non fuerit facta mentio, vel fuerint intellectæ *conditiones*, quales ipſi explicui.

§. 2.

Ex ipſo collationis contractu (conferentiæ modum vocat P. DE PAPE) convincitur quod initus non ſit, eâ conditione, quam dictus Pater intelligit.

Collationis contractum, quem P. DE PAPE conferentiæ modum vocat, in anteriorum Theſium Præfatione, & iterum in Præfatione harum expreſſimus his verbis: *Pars utraque Illuſtriſſimo Domino* &c.

In illum, conferentiæ modum ſe conſenſiſſe fatetur P. DE PAPE: jam verò non unam contradictonem implicat, quod ſubſiſtat ejuſmodi contractus, quem nobiſcum iſte Pater admittit, ſi reverà detur libertas ad conditiones prælimінares, qualem ſolos ille Pater contra aſſertionem Illuſt. D. Archiepiſcopi toties repetitam & meam, dicit fuiſſe admiſſam.

Prima contradictio in hoc conſiſtit, quod juxta contractum initum, oportuerit collationem incipere à traditione, qua *pars utraque Illuſtriſſimo Domino Archiepiſcopo traderet ſuas ſententias.* Negare hoc non poteſt R. P. DE PAPE, tum quod omnes circumſtantiæ, ipſi notiſſimæ in iſtam veritatem conſpiraverint, tum quod conferentiæ modus in anteriorum Theſium Præfatione expreſſus, in quem ſe conſenſiſſe fatetur, hoc manifeſtè ſignificet. Primò namque locò contrahentes ſe obligant, *ut pars utraque ſcripto tradat Illuſtriſſimo Domino illas ſuas ſententias* &c. Cui veluti fundamento reliqua, quæ in collatione agenda forent, ſuperſtruerentur: Nemo, ſi attentè conſideraverit contractum, hæc negare poteſt: minus poteſt R. P. DE PAPE, qui in ſuo teſtimonio *Anti-theſibus* inſerto palam fatetur ſe aſſenſiſſe in illum conferentiæ modum, quem præfatio noſtra memorat: hæc verò non ſolùm ipſâ contractus expreſſione; ſed etiam verbis clariſſimis dicit coram Illuſtriſſimo Domino Archiepiſcopo compromiſſum eſſe, ut ante omnia pars utraque exhiberet ſuas ſententias. Porro ſi incipiendum fuerit à traditione, quâ pars utraque exhiberet ſuas ſententias, manifeſtum eſt implicare contradictionem, quod data fuerit poteſtas, ut poſtquam pars una tradidiſſet ſuas ſententias, altera non traderet ſuas, ſed loco earum quæſtiones quaſdam præliminares obtruderet.

Secunda contradictio hæc eſt: initus eſt ſupradictus collationis ineundæ contractus; vi cujus, quod cuilibet legenti patet, pars utraque alteri ſe *obligat*, ut ſuas ſententias ſcripto tradat Illuſt. Domino Archiepiſcopo: jam verò impoſſibile eſt, ut illam obligationem contraxerint PP. Jeſuitæ, ſi poſt contractum manſerit ipſis libertas ponendi conditiones pro libitu; adeoque etiam tales vi quarum numquam eo veniretur, ut reipsà traderent ſuas ſententias.

Tertiam

pax & unitas ; supponas quod Rector Collegii Bruxellensis, & HUYGENS Theologiæ Doctor, à suis respectivè ad hæc Deputati, coram suo Archiepiscopo Belgii Primate, non inierint conventionem aliquam puerilem, ridiculam, & explosione dignam (neque enim talem admisisset saltem Illustrissimus Dominus) nam contradictionem implicat, conventionem illam esse aliam quam puerilem, ridiculam, & explosione dignam; si verùm sit PP. Societatis relictam esse potestatem quando, quomodo & quales volunt conditiones apponendi, adeoque omnia evertendi. 85

Hinc factum credimus, ut contractus nusquam in Anti-thesibus totus sit expressus: suffecisset enim vel sola contractus expressio, ut quilibet, etiam parti illi addictissimus facilè fuisset suspicatus, quod cum tali contractu componi non potuerit potestas ad conditiones totius contractûs eversivas.

§. 3.

Vnde fieri potuerit, ut R. P. DE PAPE *hac in re erraverit.*

Istud quod R. P. DE PAPE de conditionibus dixit, à veritate alienum esse, nullus dubito; nec video quomodo dubitare possit, qui dicta anteriorum §§. ritè expenderit: sed non perinde certum est, quænam Patri DE PAPE fuerit erroris causa: si tamen conjecturis locum demus, hæc fuisse videtur. Die 27. Februarii, quæ fuit primæ collationis, conveni Illustrissimum Dominum Archiepiscopum, præsente tunc R. Patre DE PAPE, qui me prævenerat; cumque post Illustrissimum salutavi: deindè post mutua benevolentiæ signa, injecta est mentio *conditionum*, sub quibus desiderata collatio institueretur. Suggerebat dictus Pater, ut ego illorum sententias scripto traderem; ipse verò exprimeret nostras: ad hæc ego: rem illam cavillationibus fore obnoxiam, dum pars utraque causari posset suas sententias non esse ritè expressas, aut quid simile; & ideò mihi videri opportunius, ut pars utraque suas ipsa sententias exprimeret, traderetque: assensit mihi Illustrissimus Dominus Archiepiscopus; mox etiam R. Pater, sive rei æquitate, sive suffragiorum pluralitate victus: atque ita stabilitum fuit primum collationis habendæ fundamentum, à quo antè omnia incipiendum foret.

Demus quod post hæc, adhuc facta fuerit mentio *conditionum*, priusquam nimirum perveniretur ad alia quæ in contractu exprimuntur, constanter assero, ne in mentem quidem venisse de aliis conditionibus, quam de hisce: primò quod ubi partes mutuò tradidissent suas doctrinas, posset utraque contra alterius doctrinam replicare &c. prout in ipso contractu expressæ sunt; alias esse admissas, prorsus nego.

Potuit itaque error R. Patris fuisse situs in eo, quod ea quæ de *conditionibus* ante contractûs initium diximus, putaverit esse dicta post contractum; vel illa quæ ita post initium contractus diximus, ut tamen ante reliqua quæ in contractu sequuntur, fortassis sibi persuaserit esse dicta post contractum totaliter completum, quod nullatenus subsistere per duos §§. anteriores probavimus.

Nec refert quod R. Pater dicat in Adversariis suis haberi, potestatem conditiones postulandi esse admissam post contractum, hoc enim in collatione secunda negavi ego: negationem eandem continent dicta & toties repetita Illustrissimi Domini Archiepiscopi §. 1. hujus Conclusionis citata: negat in effectu, ut aiunt, prima pars contractus: negat contractus essentia: negant denique ipsius contractus circumstantiæ.

Quod attinet ad Adversaria dicti Patris, errant illa, etiam in aliis: quandoquidem, ut de conditionibus amplius non loquar, in iis referatur responsum dicti Patris datum, ut vult, Doctoribus HUYGENS & HENNEBEL, dum hi nuntiarunt se Illustrissimo

nihil omninò tunc istis Doctoribus respondit; ita ut summè mirarentur, quod prior pro conferentia ardor subitò mutatus jam esset in tantum frigus; ut nè unum quidem verbum, quod rem illam spectaret, responderit: nos nuntiabamus quod sententias nostras tradidissemus Archiepiscopus; ipse illico petiit; num Bibliothecam Collegii nostri umquam vidistis? Ubi respondimus, nos eam numquam vidisse, mox itur ad Bibliothecam; multa nobis summâ humanitate interea narrabat R. Pater; cum altissimo tamen silentio circa ea omnia, quæ collationis negotium, ob quod solum illuc veneramus, concernebant: denique, qua nos exceperat comitate, tandem dimisit, ne tunc quidem vel verbo respondendo ad ea quæ in accessu de collatione nostra relatum veneramus.

Sanè cum in re tam manifesta certò fallant Adversaria R. Patris, quid mirum, si etiam in illis, quæ de conditionibus illic scripta dicuntur, erraverint.

CONCLUSIO SECUNDA.

Ex anteriori Conclusione infeRuntur quædam Corollaria.

I.

INfertur, quod primæ parti contractus, à qua collatio incipienda erat, abundè satisfecerint Lovanienses; siquidem doctrinæ suæ Articulos, quos præ cæteris à parte alterâ impugnari noverant, exhibuerunt, non tantùm Illustrissimo Domino Archiepiscopo; verùm etiam Suæ Excellentiæ MARCHIONI DE GRANA piæ memoriæ, deinde etiam Illustrissimo D. PRONUNTIO APOSTOLICO, & demùm toti Theologorum orbi.

II.

Eisdem priori scilicet contractûs parti ac obligationi indè sibi injectæ, non satisfecerunt PP. Societatis, nec satisfacient deinceps, quamdiu detrectabunt suas vicissim sententias Illustrissimo Domino Archiepiscopo tradere.

III.

Dicti Patres obligationem porrigendi suas sententias nullatenus adimplent, vel deinceps adimplebunt exhibendo quascumque quæstiones præliminares; cum utrimque conventum sit, non de quæstionibus præliminaribus; sed de sententiis suis exhibendis.

IV.

Quamdiu Patres Societatis non adimplent primam illam partem contractus, de tradendis scilicet suis respectivè sententiis; nullo jure oppugnabunt sententias per nos Illustrissimo Domino Archiepiscopo exhibitas; nam ex contractu, deberent prius vicissim tradere sententias suas, & postea tantùm replicare adversus nostras.

V.

Minori jure Patres, quamdiu priori contractus parti non satisfecerint, postulabunt responderi quibuscumque suis objectionibus adversus quascumque nostras sententias à nobis nec exhibitas Illustrissimo, nec signatas: minimè verò omnium ad interrogationes circa alia quæ non docemus.

VI.

Quamdiu Patres detrectant exhibere suas sententias, prout ante omnia obligantur per primam partem contractus, nos cum universis Theologis jure videmur eis posse objicere, quod per ipsos stet, quo minus importunæ concertationes circa dogmata Theologica amicè componantur.

VII.

Ex illorum Patrum tergiversatione detrectantium contra primam & fundamentalem totius conventionis partem, tradere suas sententias, nonne sequitur quod ipsi doctrinam suam vel erubescant vel certe aliis invideant?

VIII. Cum

Cum Lovanienses suas sententias scripto expresserint, easque Archiepiscopo primum, deinde Suæ Excellentiæ, postea Illustrissimo Domino Pronuntio Apostolico, & denique palam Theologis omnibus exhibuerint: cumque ex adverso pars altera nihil illorum hactenus præstet, an temere judicabit, etiam Theologiæ imperitus, quod Lovaniensium sententiæ, potius quam partis alterius, sint conformes Evangelio, quod erubescere non licet?

CONCLUSIO TERTIA.

Perperam Anti-thesium Author innuit quod Illustrissimus Dominus Archi-Episcopus voluerit se in Collatione habenda, constituere judicem super sententiis controversis. Perperam quoque idem ille, præteritis sententiis à nobis exhibitis oppugnat alias.

QUæ duabus prioribus Conclusionibus in hisce Thesibus tractavimus, potissimùm occasionem habent à testimonio R. P. DE PAPE Anti-thesibus inserto; nunc tertiâ hâc Conclusione examinabimus duo, solum Anti-thesium Authorem concernentia; quorum primum, quod in præfatione indicet Archiepiscopum si in collatione ulterius processum fuisset, fore judicem: eo namque tendunt illa præfationis verba: *Nefas est appellare à supremo & infallibili judice ad judicem inferiorem.* Sed vanus est & fictitius ille timor: siquidem nil istius in contractu conferentiæ expressum fuit; nihil omninò à quoquam vel insinuatum; sed contraria omnia: nam proximus contrahentium scopus fuit, ut partes si possibile foret, mutuo sibi satisfacerent; remotior, ut si illud non fuerit obtentum, missis actis ad S. Sedem, ultima illinc decisio expectetur.

Præterea Illustrissimus Dominus Archiepiscopus in collatione habita 26. Aprilis apertè pronuntiavit se officium judicis nolle assumere.

Colligat hinc Lector, an Anti-thesium Author non voluerit sibi alio titulo invisam collationem magis exosam reddere etiam hoc, quod Illustrissimus Dominus Archiepiscopus in ea judex futurus fingatur.

Notatu quoque dignum quod dictus Anti-thesium Author, nullam ex tot sententiis per nos exhibitis ac signatis, per suas Anti-theses oppugnandam censuerit: sed potius sibi quærendas alias Doctorum HUYGENS & VAN VIANEN, quas oppugnet; etsi illæ sententiæ nec sint Illustrissimo Domino traditæ, nec à nobis signatæ.

Quod nullam ex signatis judicaverit à se oppugnandam, acceptamus; quatenus istud servit ad aliquam illarum sententiarum commendationem.

Quod aliarum sententiarum accusationem attinet, illa responsum non meretur hactenùs, donec nimirum Patres prius, quemadmodum inter nos conventum est, exhibuerint suas sententias. Patet ex Corollario quinto anterioris conclusionis.

Adverto insignem Patris istius astutiam; à sermone de collatione sibi parum honorifica me divertere studet; & quo longius, abeundum censet ad alias prorsus sententias à collatione remotiores, etsi per objectiones sæpiùs antehac solutas. Et quamvis etiam decorum non sit cramben toties recoctam iterum iterumque reproducere, in his tamen circumstantiis, amat ista diverticula; sed non amo ego: ad collationem redeo idque per duas subsequentes conclusiones; prius tamen adhuc semel monendum censeo Anti-thesium Authorem: quod frustrà impugnet sententias alias, nisi prius replicaverit adversus exhibitas ac signatas: quin addo, quod & hoc frustrà, nisi pars altera antè omnia exhibeat Illustrissimo Domino suas sententias.

Ostenditur quantâ æquitate nitatur contractus hic iterum expressus; modò tamen absit omnis conditio, per quam ejus executio foret impedienda.

Contractum in suas partes dividemus, ut ex singularum partium æquitate magis elucescat justitia totius contractûs, prima hæc est: *Pars utraque scripto tradet Illustrissimo Domino Archiepiscopo illas suas sententias, quas à parte altera novis impugnari.* Incipienda namque erat collatio à materia super qua conferendum erat, adeoque à sententiarum controversarum traditione; hanc vero fieri conveniebat hoc pacto; ut quisque suas, non verò ut alter alterius sententias traderet: siquidem tunc evenisset facilè, ut diutissimè hæsitatum fuisset in ipso collationis limine; dum pars utraque queri potuisset, & fortassis non immeritò, sententias non suas à parte altera, aut non eo quo tenentur moderamine fuisse expressas, vel certè circa expressionis modum, utpote rigidum nimis aut plus æquo laxiorem, quidpiam deesse; quæ, & alia plura inconvenientia omninò caventur, dum pars utraque suas sententias exprimit.

Secundum membrum contractus est: sententiæ à parte unâ traditæ *per Illustrissimum Dominum alteri parti communicabuntur: eo fine, ut hæc contra replicet: postmodùm pars utraque in defensionem suarum sententiarum duplicet; & postea, si opus, procedatur ad quadruplicam; & denique ad collationem verbalem.* Summa hic iterum apparet æquitas, dum utrique parti æquale jus conceditur sententias sibi displicentes accusandi non semel sed pluries, & similiter suas adversus accusantem defendendi. Datur prætereà utrique parti similis potestas præstandi illa, tum scripto, tum verbo; quò fiat ut pars utraque detegere possit quidquid mali latere credit in sententiis alterius partis, ut ab illis eam abstrahere valeat: item ut possit pro suis proferre omnia, quæ ad earum commendationem faciunt, quò illas parti alteri persuadere possit.

Tertia contractus pars exprimitur his verbis: *Quibus omnibus peractis, si ad concordiam nondum fuerit ventum, missis actis ad S. Sedem ultima illinc decisio expectanda erit.* Quod nos attinet *Apostolicæ Sedis judicio Articulos nostros perlubenter submittimus, in quibus coram supradicto Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Archiepiscopo convenire non potuerimus.* Ipsissima verba sunt, quibus scriptum Articulos nostros complectens conclusimus. Æquitatem hujus tertiæ partis omnes Catholici agnoscimus.

Quartum membrum est: *Utrique parti licitum erit interrogare alteram de Articulis non expressis, num eos teneat.* Fieri etenim possèt, ut fortassis pars una non exprimeret sententias suas omnes, quas altera existimaret exprimendas; cui incommodo occurritur, dum hæc potestas conceditur, modò tamen (quod ante omnia est faciendum) pars interrogatura tradiderit, prout conventum est, suas sententias Illustrissimo Domino Archiepiscopo. Præstent hoc PP. Societatis, & tum petat Anti-thesium Author: an pro certo habeam, quod singuli reproborum, exempli gratia Antichristus, sit habiturus singularem Angelum custodem. Item an cum Aug. lib. 6. operis imperf. c. 15. sentiam, quod in statu innocentiæ non opus fuerit orare pro impetranda gratia: petat tum illa, petat & alia quæ voluerit, & promptè respondebo: neque ego solus, sed & alii qui contractui unà cum Articulis traditis mecum subscripserunt.

Quinta pars est: *Si pars interrogata Articulos petitos à se teneri responderit, ei incumbet eosdem cum aliis scripto traditis tenere ac defendere: si verò responderit illos à se non teneri, nulla ei super istis Articulis moveri poterit quæstio aut molestia.* Talis est hæc pars, ut meritò dubites an magis ex æquitatis, an verò magis ex pacis amore sit adjecta. Quid enim æquius, quam ut quilibet teneatur sustinere ac defendere sententias, quas à se teneri profitetur, sive profiteatur sponte sive interrogatione adactus? Et ex adverso, quid magis ad pacem, quam

quam ut neutri parti moveri possit quæstio aut molestia super quibusdam sententiis quas à se jam teneri negat, esto tenuerit olim, aut etiam tenuerint majores ejus: etenim, si aliquibus quæstionem aut difficultatem movere velimus super iis, quæ ipsi aut eorum antecessores olim tenuerint, numquam erit contentionum finis.

Patet hinc quantâ æquitate nitatur hic contractus, quantùmque valeat ad pacem & unitatem inter Theologos conciliandam; modò tamen absit omnis conditio, per quam ejus executio foret impedienda: etenim si Patres Societatis reservaverint sibi potestatem apponendi, quando, quomodo, & quales volunt conditiones post contractum initum, chimericus & prorsus fictitius est ille contractus ex parte ipsorum: quandoquidem erit in illorum potestate per quæstiones præliminares, & sexcentis aliis, quibus lubet, modis sese subducere contractus executioni, etiam postquam eum (uti factum vidimus) pro parte impleverint Lovanienses. Ex quo facilè est videre, quod quam æquus est contractus, tam iniqua foret ista potestas adjici novi ejusmodi conditiones, quodque non minus ad contentiones & divisiones foret illa potestas, quàm ad pacem & unitatem valet contractus.

CONCLUSIO QUINTA.

Invitantur RR. Patres & alii à nobis diffidentes ut contractum illum adimpleant.

Credimus, post ea quæ Conclusione primâ dicta sunt, nullum amplius relinqui dubium quin contractus initus sit *absolutè, simpliciter*, & *sine ea*, quam Patres prætendunt, *conditione*. Quid ergò superest, nisi ut eos iterum iterumque rogemus, ut contractum illum, prout tenentur, impleant; adeoque ut, quod jam pridem factum oportebat, jam saltem præstent, exhibendo, quemadmodum nos fecimus, suas sententias Illustrissimo Domino Archiepiscopo.

Petitionis nostræ æquitatem manifestè ostendit Conclusio quarta: inde namque clarum est, talem esse istum contractum, ut etiamsi initus non fuisset, iniri equidem deberet à quibusvis Theologis concordiam & pacem sincerè amantibus: nisi fortassis displiceat, quod collatio coram Illustrissimo Domino Archiepiscopo instituenda sit. Sed quomodo displicere jam potest, quod adeò placuit dum de collatione hac agere incepimus: placuit inquam tunc R. P. DE PAPE: placuisse & sibi significant PP. Provinciales Minorum & Societatis in Procuratoriis nuper à se datis. Similem collationem se probasse significat R. P. IGNATIUS DIRTINS in epistola data Lovanii 31. Januarii 1677. quo tempore ipse erat Provincialis PP. Societatis JESU. Verba epistolæ sunt: *gaudeo Illustrissimam suam gratiam persistere in cogitatione convocandi utramque partem diffidentium: cum omni respectu admitto, quod ad nos attinet, oblatum congressum.*

Et sanè quis ad hæc in Belgio magis idoneus, quam totius Belgii Primas, qui etsi judicis partes in hac causa assumere non velit, valet tamen, si Ecclesiasticorum ullus in toto Belgio, ut ea, qua pollet, potestate & authoritate collationem promoveat: & tamen hæret aqua, nullum quidem obicem objiciente Illustrissimo Domino Archiepiscopo; nam ardenter desiderare pergit, prout jam pridem desideravit, ut collatio habeat progressum. Quod etiam Lovanienses obstaculum non ponant, nimis manifestum est, vel ex hâc solâ Conclusione, quâ iteratò rogamus RR. Patres, ut collationem inchoatam perficere ultra non detrectent, cum illa sit opportunissimum, ne dicam unicum medium, ad desideratam toties pacem & unitatem inter Theologos obtinendam.

CON-

CONCLUSIO QUINTA.

Patres Societatis non possunt se excusare quo minus toti Theologorum orbi notas faciant suas sententias.

SI contra conventionem initam Patres Societatis detrectent: vel jam suas sententias exhibere Illustrissimo Domino Archiepiscopo, enixè rogamus, ut eas saltem Theologorum orbi manifestare non vereantur. Nos utrumque fecimus, faciant illi posterius saltem: interest enim boni communis, ut sententias suas compendiosè & clarè publicent illi, qui toto orbe Catholico Theologiam profitentur & animârum directionem.

Justissimum etiam est, ut qui tam liberè culpant doctrinam nostram, suam quoque exhibeant; quò scire liceat, non solùm quid hic illeve disputando propugnet; verum etiam quid ipsi communiter & quid absolutè teneant: quas inquam veluti suas sententias haberi velint ab universis Theologis, ac potissimùm à Sede Apostolica, cui sententias ipsorum apertè & compendiosè expressas ac subjectas esse jure, ut videtur, postulamus; sicuti nostras apertè & compendiosè expressimus, ac subjecimus prout iterum subjicimus.

Agitur utrimque non de re levioris sed maximi momenti: nimirum de bonorum operum principio, de morum regulâ, de humanarum actionum scopo sive fine, & infinitis conclusionibus practicis indè consectariis; adeoque de doctrina, quam sive propter rei tractatæ dignitatem ac utilitatem; sive propter doctrinæ ipsius extensionem ac necessitatem palam profitendam censemus.

PERTINENS.

UBi RR. PP. juxta primam partem contractus tradiderint suas sententias Illustrissimo Domino, liberrimum illis erit agere de illis quæ voluerunt esse præliminaria; nimirum contra sententias nostras, prout ipsis placuerit, replicando juxta secundam partem contractûs, vel nos interrogando juxta partem quartam. Ad quid ergò volunt illa præmitti ut præliminaria; nisi ut numquam tradant suas sententias?

ALIUD.

LOvaniensium senten[illegible] verum subscripserunt, nimirum illi? qui à parte alterâ præ cæteris impetuntur; [illegible]rater hos culpentur alii, rogo ut nominentur, quò possit etiam illorum subscriptio à nobis peti; prius tamen Patres Illustrissimo exhibeant suas sententias; etsi à paucioribus quam sex signatas.

III.

SEntentias nostras Illustrissimo Domino Archiepiscopo exhibitas, parati sumus in hac disputatione rursus defendere, adeoque veluti hic iterum expressas habemus.

FINIS.

